

Bogdan Čobal

TOLMUNI JEDER 1992–2022

20. 5.–18. 6. 2022

MMC KIBLA / KiBela

V tolmunih jeder

Umetnostni zgodovinarji radi ugotavljamo, da umetniški opus vsakega umetnika povezuje rdeča nit. Gre za sintezo umetnikove poetike. Čobal je skozi vse ustvarjalne faze ostajal zvest vizualizacijam v razmerju do prostora, tako iluziji prostora na sliki sami kot tudi (so)učinkovanju istih artefaktov v realnosti. Tematsko in motivno je prepletal vse, kar ga je zanimalo in vznemirjalo. Materializiral in vizualiziral je uvide, ki so ga spremljali vse od časa šolanja na Akademiji in v obdobju po njej, ko je pristal na umetniški svobodi. Ni dopuščal vpliva profesorjev, zato se tudi v njegova dela niso mogli prezrcaliti vplivi profesorjev, niti pozneje vplivi »modnih« praks, ki so jih (pre)velikokrat diktirali kustosi/galeristi, pa tudi tržišče in publika.

Čobal je imel vedno jasno izoblikovana in izražena lastna stališča, kar v njegovem opusu orisuje edinstvena, prepoznavna in vedno avtorsko preverjena – *čobalovska* nota. Nikoli ni pozabil na nasvet prof. Franceta Miheliča, ki je študentom svetoval, da morajo svoje delo pogledati tako, kot da ga ne bi naredili sami, saj bo le tako prestalo presojo. Vse do danes je ohranil takšna preverjanja, še več, lastna dela je vedno videl kot celoto, skozi vse ustvarjalne faze in motiviko. Vedno je odkrival »nove svetove«, vedno pa se je tudi vračal v že odkrite; razmišljal je o njih in jih dopolnjeval z novimi odkritji. Lahko bi rekli, da je slike plastil kot usedline spominov, da bi lahko dograjeval in izpopolnjeval telesa slik. Nastajali so na videz različni cikli kot so *Jedra (Dinamika jedra, Povratek k jedru)*, *Zlom v gibanju*, *Energetska polja*, *Ritem navpičnega*, *Predeli*, *Štirje letni časi*, *Anatomija kozolca*, *Onemele brazde*, *Poliptihi*, *Splav Meduze ...*, vsi skupaj pa so v prehajanjih in preobrazbah zaobjeli slikarjev kompleksen »slikarski ekosistem«.

Pomembno in odločilno zanimanje, ki se mu posveča desetletja, je materija in njeno (re)definiranje vsega živega in »neživega« sveta. Hkrati se ukvarja s prostori, ki jih obravnava tako s fizičnega kot duhovnega aspekta; zanj je pomembno, kako prostor ustvarjamo in kako ga dojemamo. Prostor je tudi človeško telo. Prepoznavamo konstrukcije, ki se izrisujejo v vrtnah in nas vlečejo v globine ali pa se pnejo v višine in počasi izginjajo. Čobal je »arhitekt« strukture slike kot avtonomnega telesa. V slikovna polja vnaša geometrijske elemente, ki niso vedno identični realnosti. Potem jih še dodatno prekrije z barvnimi teksturami, pri tem pa komponira z vsemi registri tonovske lestvice in jim doda svojstveno modulacijo, da ujame zvoke barv. Skozi materijo odkriva še pomembnejše aksiome. Med barvnimi modrinami/svetlobami in rjavini/temami postanejo slike v enaki meri tako alkimistov kot znanstvenikov laboratorij. Mikro svet je bil dolgo časa prezenten le znanstvenikom, umetniki so ga čutili intuitivno. Ko pa je pred dvema letoma svet zajela pandemija Covid-19 smo se tega začeli zavedati in o tem premišljevat. O virusih smo vsi razmišljali, se jih bali; znanstveniki so pohiteli z razlagami in nazornimi predstavitvami (zanimivih) oblik in barv teh majhnih patogenih organizmov, ki se razmnožujejo le v živih celicah.

Pandemija je zasenčila zavedanje o nevarnostih uničevalnih vojn in ekoloških katastrof, ki grozijo človeštvu. Čobal je v seriji slik *Splav Meduze* na prvi pogled prikrikl kričečo tragedijo usode beguncev v 21. stoletju z namenom, da bi bil šok spoznanja, ko smo se potopili v sliko in uzrli resnico, toliko večji. Šok se je izkazal za slutnjo vojne.

Čobalova dela iz serije *V tolmunih jeder* so na prvi pogled mojstrske likovnine. Potopitev v njihove skrivnostne tolmane barv in oblik, v na videz abstraktne motive, pa nas preseneti. Umetnik nam omogoči uzreti notranjost telesa skozi telo slike ali gibanja na ekranu. Oba načina nas potegneta v erupcijo, v izbruhe vulkanov, ki se dogajajo okoli nas in v nas samih. Vizualiziral je tisti nevidni svet, s katerim mora človeško telo živeti v simbiozi, saj sicer ne bi preživel. Skupina enoceličnih mikroskopskih živih organizmov, kot so bakterije s preprosto celično strukturo in brez celičnega jedra, živi v zemlji, vodi, zraku in telesih vseh živih bitij. Človeški organizem je sestavljen kar iz devetdeset odstotkov mikroorganizmov ... Ko o tem razmišlja slikar, nam predoči posebno izkušnjo; barve zazvenijo in pulzirajo v svoji snovnosti, slike pa se nam izmikajo. Vanje lahko vstopamo na način potopitve; enkrat je za nas potopitev prijetna, spet drugič težka in moreča. Zajel nas je vrtinec, izgubljam zavest. Občutimo ujetost namesto svobode, ta tako poznan občutek, ko smo nemočni. Dojamemo, da smo del tega zapletenega ekosistema.

Tišini slike, kontemplaciji, potem ko smo spet lahko zajeli sapo, odgovarja umetnik z izbranimi zvoki, ko nas vodi po prostoru. Temne barve in snovnost, s katerimi izrazi globine, vrtince in tolmane, postajajo vedno svetlejšje. Prevladujejo modrine, tako na slikovnem polju kot na ekranih uzremo nebo.

- Milena Zlatar

BIOGRAFIJA

Bogdan Čobal se je rodil leta 1942 v Zrenjaninu (Srbija), kamor so nacisti pregnali njegovo svobodomiselnno družino. Bili so, kot toliko rojakov, izseljenci in begunci. Po vojni so se vrnili domov, v Maribor. Družina je bila povezana z intelektualno elito mesta, zato so starši podpirali odločitve otrok, tudi najmlajšega sina, ki se je odločil, da bo slikar kot njegov starejši brat Ivan. Po študiju slikarstva na ALUO v Ljubljani, diplomiral je leta 1967, je Mariboru posvetil ustvarjalna desetletja kot kritični intelektualec: odličen slikar, predani pedagog (deset let tudi kot docent in izredni profesor na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru) in stanovski aktivist (v okviru DLUM IN ZDSLJU). Glazerjeva listina mesta Maribor za razstavo v Umetnostni galeriji leta 2002 in pozneje velika Glazerjeva nagrada pričata o njegovem nedvomnem doprinosu. Z razstavami je nagovarjal likovno občinstvo po državi in v tujini, skoraj po vsej Evropi; večkrat je bil tudi nagrajen. Živi in ustvarja v Mariboru.

Bogdan Čobal
TOLMUNI JEDER 1992–2022
20. 5.–18. 6. 2022

MMC KIBLA / KiBela, Ulica kneza Koclja 9, Maribor
Odpiralni čas: od ponedeljka do petka od 10. do 18. ure, sobota od 10. do 14. ure.